

Zastara potraživanja vodič za građane

Značenje i svrha zastare

Zastara je istek zakonom propisanog roka nakon kojeg imate pravo odbiti plaćanje duga, odnosno ispunjenje obveze, pod uvjetom da se izričito pozovete na zastaru.

Riječ je o procesnom prigovoru koji, ako ste dužnik, morate istaknuti pred nadležnim sudom kako bi proizveo pravni učinak.

Svrha instituta zastare je osigurati pravnu sigurnost i stabilnost pravnih odnosa.

Time se sprječava beskonačno „oživljavanje“ starih dugova te potiče vjerovnike da svoja prava ostvaruju u razumnim rokovima. Na taj se način uravnotežuju interesi vjerovnika i zaštita građana.

Početak zastare

Zastara počinje teći **dan nakon dospijea duga.**

Primjerice, ako račun dospijeva 7. siječnja 2025., zastarni rok počinje teći 8. siječnja 2026.

Kod obveza koje se sastoje u nečinjenju, propuštanju ili trpljenju, tijekom zastare započinje dan nakon povrede obveze.

Nastupanje zastare

Zastara nastupa ako vjerovnik u zakonom propisanom roku ne zatraži od vas ispunjenje obveze.

Nakon isteka tog roka, kao dužnik imate pravo pozvati se na zastaru i uskratiti ispunjenje obveze.

Važno je naglasiti da **zastara ne nastupa automatski** – na nju **se morate izričito pozvati (osim za porezni dug)**. Dug kao obveza formalno ne prestaje, ali se nakon nastupa zastare **više ne može prisilno naplatiti**.

Vjerovnik i nakon isteka zastarnog roka može pokušati ostvariti svoje pravo, ali samo ako se vi, kao dužnik, ne pozovete na zastaru.

Ako ste jamac, također imate pravo pozvati se na zastaru, pod istim uvjetima kao i dužnik.

Zastara u praksi

Kada nastupi zastara, vjerovnik gubi pravo na prisilnu naplatu potraživanja.

Primjerice, imate dug prema teleoperateru za neplaćene račune koji su dospjeli 7. siječnja 2025. godine. Ako teleoperater ne poduzme pravne radnje, dug zastarijeva 8. siječnja 2026. godine. Dug će i dalje postojati, ali ga teleoperater ne može prisilno naplatiti, ako se pozovete na zastaru.

U slučaju da, unatoč nastupu zastare, dobrovoljno platite dug, nemate pravo tražiti povrat uplaćenog iznosa. To je zato što obveza nije prestala, već je samo nestala mogućnost prisilne naplate.

Zastarom glavnog potraživanja zastarijevaju i sporedna potraživanja, kao što su kamate, troškovi, plodovi i ugovorne kazne.

Ključno je uvijek provjeriti:

- Postoji li pravomoćna presuda ili ovršna isprava
- Je li zastara prekidana
- Od kojeg do kojeg datuma teče rok zastare

Bez tih podataka nije moguće točno utvrditi je li dug zastario.

Koliko traje zastara?

Trajanje zastare ovisi o vrsti duga, a rokovi su propisani Zakonom o obveznim odnosima. Ako se potraživanje ne naplati u zakonom predviđenom roku, ono može zastarjeti.

Najčešći zastarni rokovi su:

- **Jedna godina** – primjerice, za dugove kućanstava
- **Tri godine** – za povremena davanja
- **Pet godina** – opći rok zastare, ako zakonom nije propisan drukčije
- **Deset godina** – za potraživanja utvrđena sudskim ili drugim odlukama

Za određene vrste potraživanja propisani su posebni zastarni rokovi. Trajanje zastare ovisi i o prekidima zastare, ako ih je bilo. Primjerice, dug utvrđen pravomoćnom sudskom presudom u 2015. godini zastarijeva u 2025. godini, pod uvjetom da u tom periodu nije bilo prekida zastare.

1 GODINU	3 GODINE	10 GODINA
<p>Za dugove kućanstava:</p> <ul style="list-style-type: none">■ Struja, voda, plin, grijanje■ Dimnjačarske i komunalne usluge■ RTV pristojba■ Poštanske i telefonske usluge■ Pretplata na novine i časopise	<p>Za povremena davanja:</p> <ul style="list-style-type: none">■ Mjesečne rate kredita (svaka rata zastarijeva posebno)■ Najamnina i zakupnina■ Pričuva■ Komunalna naknada■ Premije osiguranja■ Kamate■ Uzdržavanje	<p>Za dugove utvrđene:</p> <ul style="list-style-type: none">■ Pravomoćnom sudskom presudom■ Rješenjem tijela javne vlasti■ Sudskom nagodbom■ Javnobilježničkim aktom <p>Iako je dug „presuđen“, i on može zastarjeti.</p>

Iznimke od primjene pravila o zastari

Pravila o zastari ne primjenjuju se u slučajevima kada zakon propisuje posebne rokove za podnošenje tužbe ili za poduzimanje određene radnje pod prijetnjom gubitka prava. U takvim je situacijama riječ o tzv. prekluziji prava.

Jedan od takvih slučajeva je pravo kupca da se poziva na vidljive i skrivene nedostatke stvari.

To znači da, ako ste kupili kućanski uređaj i uočili materijalne nedostatke, prema zakonu imate obvezu obavijestiti prodavatelja u određenom roku. Ako niste prijavili nedostatak na vrijeme i taj rok je istekao, nećete imati pravo na reklamaciju niti na zamjenu, popravak ili povrat novca.

Prijeboj i zastara

U slučaju prijeboja (međusobnog prebijanja dugova) **vrlo je važno na vrijeme se pozvati na zastaru.**

Prijeboj nije moguć, ako je potraživanje bilo u zastari u trenutku kad su se stekli uvjeti za prijeboj.

Zastarjela tražbina može se koristiti za prijeboj samo u slučaju ako u trenutku kada su se stekli uvjeti za prijeboj nije bila zastarjela.

Primjerice, ako ste banci dužni 1.000 eura za kredit koji je u zastari, a banka vam duguje 300 eura za neopravdano naplaćene naknade, tada možete izjaviti prijeboj u iznosu od 300 eura i smanjiti dug prema banci – pod uvjetom da u trenutku kada su obje tražbine postojale (kredit i povrat naknade), vaša tražbina nije bila zastarjela.

Prema načelu savjesnosti i poštenja, **trebali biste se odmah pozvati na zastaru nakon što zaprimite izjavu o prijeboju**, kako bi vjerovniku bilo jasno je li obveza prestala prijebojem ili nije.

Odricanje od zastare

Zastare se **možete odreći tek nakon što ona nastupi**, jer ranije odricanje nema pravni učinak.

Zastare se možete odreći:

- Priznanjem duga u pisanom obliku
- Davanjem zaloga
- Davanjem drugog oblika osiguranja

Nakon odricanja, **zastarni rok počinje teći iznova**, u istom trajanju, i to od prvog dana nakon odricanja, osim ako se vi i vjerovnik ne dogovorite o novom roku ispunjenja.

Ako se jedan solidarni dužnik odrekne zastare, to nema učinka prema ostalim solidarnim dužnicima. U slučaju kada postoji više solidarnih vjerovnika, odricanje od zastare prema jednom vjerovniku koristi i ostalim vjerovnicima.

Prekid zastare

Prekid zastare

Do prekida zastare dolazi **ako vjerovnik podnese tužbu ili vi kao dužnik priznate dug.**

Nakon prekida, **zastara počinje teći iznova**, a vrijeme koje je prije toga proteklo **ne uračunava se** u novi zastarni rok.

Zastoj zastare

Tijekom zastoja zastara **ne može započeti**, a ako je već započela **ne teče.**

Zastoj nastupa zbog izvanrednih okolnosti koje vjerovnika privremeno sprječavaju da ostvari svoje pravo.

Zastara ne teče za potraživanja:

- Između bračnih drugova
- Između roditelja i djece dok traje roditeljsko pravo
- Između osoba u izvanbračnoj zajednici
- Za vrijeme mobilizacije
- Kada vjerovnik zbog nesavladivih prepreka nije mogao ostvariti svoje pravo sudskim putem

Nakon prestanka razloga zastoja, **zastara se nastavlja**, a vrijeme trajanja zastoja **ne uračunava se u zastarni rok.**

Postupanje Fine u slučaju zastare

Fina ne odlučuje o osnovanosti tražbine i nije ovlaštena ispitivati materijalnopravne prigovore, kao što su zastara, prijeboj ili nepostojanje duga. Pred Finom nije moguće istaknuti prigovor zastare.

Ovrha u Fini provodi se na temelju zaprimljenih osnova za plaćanje koje se evidentiraju u Očevidniku redoslijeda osnova za plaćanje i izvršavaju prema redoslijedu zaprimanja.

Iako potraživanje može biti zastarjelo, Fina će ga evidentirati i provoditi naplatu sve dok ne pokrenete odgovarajući pravni postupak, odnosno dok se ne pozovete na zastaru pred nadležnim tijelom.

Ako je ovrha pokrenuta, a smatrate da je potraživanje zastarjelo, potrebno je:

- Podnijeti prigovor ili žalbu protiv rješenja o ovrsi nadležnom sudu ili
- Pokrenuti parnicu radi proglašenja ovrhe nedopuštenom

Samo pravomoćna sudska odluka kojom se utvrdi zastara može biti temelj za prestanak postupanja Fine. Ovu odluku sud dostavlja Fini koja je obvezna obustaviti izvršenje osnova za plaćanje.

Ako se na zastaru ne pozovete u propisanom roku, gubite pravo da je kasnije ističete.

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Izvršne agencije za Europsko inovacijsko vijeće i MSP-ove (EISMEA). Ni Europska unija ni EISMEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.